

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов



ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора

Роман ВАСЬКО

«26» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стратегії міжкультурної наукової комунікації
і методика навчання іноземних мов і культур

(назва навчальної дисципліни)

| | |
|----------------------------------|--|
| Освітній рівень | доктор філософії |
| галузь знань | 01 Освіта / Педагогіка |
| спеціальність | 011 Освітні, педагогічні науки |
| освітньо-наукова програма | Сучасні наукові освітні студії: педагогіка, методика навчання іноземних мов і культур, наукова англійська мова |
| статус дисципліни | дисципліна з циклу професійної підготовки |

Форма навчання денна, вечірня, заочна

Навчальний рік 2024 – 2025

Семестр 2

Кількість кредитів ЄКТС 3

Мова навчання українська

Форма підсумкового контролю іспит

Розробник:

Черниш Валентина Василівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики навчання іноземних мов

Рецензенти:

Задорожна Ірина Павлівна, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності, професор кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Писанко Марія Леонідівна, кандидат педагогічних наук, декан філологічного факультету освітніх технологій Київського національного лінгвістичного університету

Схвалено на засіданні кафедри педагогіки та методики навчання іноземних мов, протокол № 19 від «13» червня 2024 р.

Завідувач кафедри

Валентина ЧЕРНИШ

Схвалено на засіданні вченої ради університету, протокол № 2 від «26» серпня 2024 р.

Голова вченої ради



Роман ВАСЬКО

1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Стратегії міжкультурної наукової комунікації і методика навчання іноземних мов і культур» є усвідомлення аспірантами необхідності й важливості міжкультурної наукової комунікації у фаховій діяльності в цілому та методиці навчання іноземних мов зокрема; систематизація знань про можливості наукової комунікації у сучасному світі; формування вмінь міжкультурної наукової комунікації у різних формах і жанрах з дотриманням етики спілкування у культурному розмаїтті; усвідомлення етичного аспекту міжкультурної наукової комунікації та її характеристики; формування здатності розрізняти види та моделі міжкультурної комунікації та долати бар'єри, стереотипи й установки в контексті сучасної наукової комунікації крізь призму методики навчання іноземних мов; набуття вмінь ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби міжкультурної наукової комунікації; формування міжкультурної компетентності як сутнісної складової ефективного наукового спілкування.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) – 3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

| | Денна / вечірня форма навчання | Заочна форма навчання |
|---------------------|--------------------------------|-----------------------|
| лекції | 20 год. | 6 год. |
| семінарські заняття | 0 год. | 0 год. |
| практичні заняття | 10 | 4 |
| консультації | 0 | 0 |
| самостійна робота | 60 год. | 80 год. |

3. Передумови до вивчення навчальної дисципліни:

Для успішного освоєння дисципліни аспіранти повинні

3.1. *Знати*: основні категорії і поняття в галузі міжкультурної наукової комунікації і методики навчання іноземних мов.

Вміти: використовувати в професійній діяльності знання про стратегії міжкультурної наукової комунікації у галузі освіти в цілому та методики навчання іноземних мов зокрема.

3.2. Для успішного освоєння дисципліни аспіранти повинні володіти знаннями в області філософії, психології, методики навчання іноземних мов, педагогіки і психології вищої школи. Знання та навички, отримані в результаті вивчення цих курсів, створюють необхідну базу для вивчення курсу «Стратегії міжкультурної наукової комунікації і методика навчання іноземних мов і культур» і мають високу ступінь кореляції з ними.

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Стратегії міжкультурної наукової комунікації і методика навчання іноземних мов і культур» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньо-наукової програми (ОНП):

| | |
|------------------------------|--|
| ОК 01 * ДЗП | Філософія науки і методологія гуманітарного пізнання |
| ОК 02* ДЗП | Академічне письмо і риторика наукового спілкування англійською мовою |
| ОК03* ДЗП | Світоглядні засади формування культури української наукової мови |
| ОК 07 ДЗП* | Етика і психологія професійної комунікації |
| ОК 04 ДПП* | Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів дослідження |

Скорочення:

*ОК – обов'язків курс

*ЦЗП – цикл загальної підготовки

*ДПП – цикл професійної підготовки

4. Анотація навчальної дисципліни: сприяє *формуванню в аспірантів системи знань* про сутність наукової міжкультурної комунікації, що дозволить поглибити і систематизувати знання здобувачів, здійснити переоцінку міжкультурних наукових контактів і власної культурної ідентичності на основі ідей міжкультурної толерантності, адекватного сприйняття культурних відмінностей, які є необхідними передумовами ефективних взаємовідносин між культурами і взаєморозуміння між носіями різних культур; підвищити міжкультурну комунікативну компетентність і комунікативну культуру аспірантів та буде спонукати їх до пошуку ефективних технологій наукової міжкультурної комунікації, етично обґрунтованих рішень в ході виконання науково-дослідних робіт з педагогічних наук, зокрема методики навчання іноземних мов; сприяє *усвідомленню аспірантами необхідності дотримання норм* етики у процесі наукової комунікації, розширення загального культурного світогляду, розвитку вмінь ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби міжкультурної наукової комунікації, вмінь працювати в команді, формувати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.; демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних цінностей і досягнень суспільства; *формуванню здатності* планувати і вирішувати завдання власного наукового та особистісного розвитку, стратегій наукового міжкультурного комунікативного самовдосконалення; *вихованню* професійних і особистісних якостей здобувача, необхідних для здійснення наукової міжкультурної комунікації у процесі навчання іноземних мов.

5. Компетентності аспірантів згідно з ОНП (освітнього компоненту)

Компетентності аспірантів з навчальної дисципліни «Стратегії міжкультурної наукової комунікації і методика навчання іноземних мов і культур» базуються на *інтегральній, загальних і фахових компетентностях, визначених освітньо-науковою програмою.*

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні завдання і проблеми в галузі освіти у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань із загальнопедагогічних дисциплін (загальна педагогіка та історія педагогіки; теорія та методика навчання іноземних мов в закладах освіти різного типу), тенденції їх становлення і розвитку, сучасного стану й актуальних проблем, новітніх наукових парадигм і методології педагогічних досліджень та/або професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК)

Відповідно до ОНП вивчення дисципліни сприяє формуванню в аспірантів таких компетентностей:

- ЗК 1 Здатність до встановлення причинно-наслідкових зв'язків, осмислення, узагальнення філософсько-світоглядних засад сучасних тенденцій, напрямків і закономірностей розвитку української та зарубіжної науки для розуміння освітніх та наукових процесів і явищ в умовах глобалізації й інтернаціоналізації.
- ЗК 4 Здатність ініціювати, організовувати та проводити комплексні теоретичні й експериментальні дослідження в сфері науково-дослідницької та інноваційної діяльності, зокрема і в міждисциплінарних галузях, які призводять до отримання нових закономірностей та виявлення невирішених раніше проблем або їх частини.

Фахові компетентності (ФК):

- ФК 8. Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності “Освітні, педагогічні науки”, удосконалюючи методологію науково-викладацької майстерності, педагогічну техніку, професійні вміння майбутніх учених, викладачів вищої школи; планувати й організовувати освітній процес у вищій школі згідно з визначеними проміжними і кінцевими цілями навчання, розробляючи власні наукові і дидактичні матеріали (підручники, посібники, методичні

рекомендації) та технології за профілем навчальної дисципліни; здатність до організації та проведення навчальних занять, встановлювати ефективну міжособистісну взаємодію зі студентами та доброзичливий психологічний клімат у колективі, підтримувати здоров'язбережувальне середовище; здатність організовувати контрольні заходи, оцінювати результати навчальної діяльності студентів, застосовуючи традиційні та альтернативні методи.

- ФК 9. Здатність створювати та реалізовувати освітні моделі й інноваційні технології, враховуючи вагомні умови навчання і впроваджувати їх до педагогічної практики.
- ФК 11. Здатність оприлюднювати результати наукових розвідок із вирішення проблем освіти та публічно захищати результати дисертаційного дослідження українською та/або іноземними мовами.

6.Очікувані програмні результати навчання з дисципліни (ПРН):

Відповідно до освітньо-наукової програми "Сучасні наукові освітні студії: педагогіка, методика навчання іноземних мов і культур, наукова англійська мова», вивчення навчальної дисципліни «Стратегії міжкультурної наукової комунікації і методика навчання іноземних мов і культур» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН 8. Дотримуватися норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження; дотримуватися особистісного вибору в морально-ціннісних ситуаціях, що виникають у професійно-педагогічній діяльності.

ПРН 13. Організовувати викладання фахових дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасної вищої школи, вимог до нормативного, наукового, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, використовувати ефективні засоби діагностики навчальних досягнень майбутніх фахівців.

ПРН 14. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань в освітній галузі та міждисциплінарних досліджень; упевнено володіти академічною українською та іноземною мовами у професійній діяльності та педагогічних дослідженнях для реалізації комунікації; демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високу ступінь самостійності, академічну та професійну доброчесність, постійну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.

ПРН 15. Презентувати результати власних оригінальних наукових розвідок українською та іноземною мовами в усній та писемній формі: створювати і коректно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог.

ПРН 20. Приймати обґрунтовані рішення, мотивувати людей рухатися до спільної мети; цінувати та поважати різноманітність і полікультурність (толерантність); усвідомлювати рівні можливості і гендерні особливості.

7.Система оцінювання результатів навчання аспірантів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень аспірантів)

7.1 Форми та критерії оцінювання аспірантів

- Семестрове оцінювання:

Навчальна дисципліна «Стратегії міжкультурної наукової комунікації і методика навчання іноземних мов і культур» складається з одного організаційного модуля у 2-му семестрі.

Система модульно-рейтингового контролю навчальних досягнень аспірантів реалізується за наступною технологією. Оцінюються такі складники:

| Аудиторна та самостійна робота аспіранта | Модульна контрольна робота |
|---|-----------------------------------|
| 50 балів | 50 балів |

Рейтинг модуля обчислюється таким чином.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності аспіранта (аудиторна робота та самостійна робота) може здійснюватися в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу аспіранта як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Модульна контрольна робота (виконується перед заліком):

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі аспіранти виконують модульну контрольну роботу. Модульна контрольна робота оцінюється в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Ці оцінки трансформуються в **рейтинговий бал за МКР** у такий спосіб:

- «відмінно» – 50 балів;
- «добре» – 40 балів;
- «задовільно» – 30 балів;
- «незадовільно» – 20 балів;
- Неявка на МКР – 0 балів;

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового балу за роботу протягом семестру і рейтингового балу за МКР. Максимальний рейтинговий бал студента становить 100 балів.

Критерії оцінювання МКР

| № завдання | Кількість балів за завдання | Кількість балів за одне завдання | Критерії оцінювання | Параметри оцінювання |
|-------------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|--|--|
| 1 | 15 | 1 (1x 15) | - правильність відповіді; - повнота відповіді; - точність формулювань і коректне вживання наукової термінології | - правильність відповіді – 5 балів (б.) - повнота відповіді – 5 б. - точність формулювань і коректне вживання наукової термінології – 5 б. |
| 2 | 15 | 1 (1x 15) | - правильність і повнота відповіді; - відповідність інструкції; - правильність прогнозування потенційних міжкультурних непорозумінь; - адекватність розуміння і перекладу мовних і мовленнєвих одиниць з соціокультурною специфікою | - правильність і повнота відповіді – 4 б. - відповідність інструкції – 3 б.; - правильність прогнозування потенційних міжкультурних непорозумінь – 3 б. - адекватність розуміння і перекладу мовних і мовленнєвих одиниць з соціокультурною специфікою – 5 б. |
| 3 | 20 | 20 (1x20) | - правильність і повнота відповіді; - відповідність інструкції; - доцільність і ефективність запропонованих вправ | - правильність і повнота відповіді – 5 б. - відповідність інструкції – 5 б. 2. доцільність і ефективність запропонованих вправ – 10 б. |
| Загальна кількість балів: 50 | | | | |

- Підсумкове оцінювання - іспит

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання аспірантів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

Таблиця 5

Підсумковий (семестровий) контроль результатів навчання аспірантів з дисципліни «Стратегії міжкультурної наукової комунікації і методика навчання іноземних мов»

| № з/п | Форма підсумкового контролю | Види навчальної діяльності аспіранта | Максимальна кількість балів |
|-------|---|---|-----------------------------|
| 1. | Передбачений підсумковий контроль – іспит | 1. Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта | 50 |
| | | 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Іспит | 50 |

Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. У разі неможливості аспірантам вечірньої та заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи. Графік повинен бути затверджений проректором з наукової роботи. Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура та форми терміни відпрацювання аспірантами денної форми здобуття освіти пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра педагогіки, методики викладання іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій і доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з дисципліни і критерії оцінювання.

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Стратегії міжкультурної наукової комунікації і методика навчання іноземних мов» проводиться у формі іспиту за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на іспиті здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На іспиті екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за іспит («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 63 і вище, отримують оцінку «відмінно» і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання іспиту. Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 62 і нижче, складають іспит.

Якщо аспірант на іспиті отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою «незадовільно», то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового балу виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100- бальною шкалою.

| Підсумковий рейтинговий бал | Оцінка за шкалою ЄКТС | Оцінка за національною шкалою |
|-----------------------------|-----------------------|-------------------------------|
| 90 – 100 | A | відмінно |
| 82 – 89 | B | добре |
| 75 – 81 | C | |
| 66 – 74 | D | задовільно |
| 60 – 65 | E | |
| 0 – 59 | FX | незадовільно |

На іспиті у графі відомості обліку успішності «Відмітка про іспит» викладач виставляє:

- оцінку за іспит за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно»);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (А, В, С, D, E). В Індивідуальний навчальний план аспірант записує точну назву дисципліни (абревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.

7.2. Організація оцінювання

Поточне оцінювання полягає у визначенні рівня підготовки аспіранта до практичного заняття і якість виконання завдання у процесі самостійної позааудиторної роботи.

Критерії оцінювання аудиторної роботи аспірантів

Рівень підготовки аспірантів до практичного заняття (теоретичні знання з теми заняття) оцінюється за **5-ти бальною** шкалою.

| Кількість балів | Критерії оцінювання |
|-----------------|---|
| 5 балів | Відповідь є повною, ґрунтовною, з підкріпленням теоретичного викладу матеріалу прикладами; аспірант коректно оперує науковою термінологією і суттєво доповнює відповіді інших, що є свідченням його систематичної підготовки до занять. |
| 4 бали | Відповідь є переважно повною і ґрунтовною, але не підкріплена прикладами; аспірант коректно оперує науковою термінологією і суттєво доповнює відповіді інших. |
| 3 бали | Відповідь є неповною, неточною, не підкріплена прикладами; аспірант припускається помилок щодо вживання наукової термінології і фрагментарно доповнює відповіді інших. |
| 2 бали | Відповідь є фрагментарною, не підкріплена прикладами; аспірант припускається помилок щодо вживання наукової термінології і не доповнює відповіді інших. |
| 1 бал | Відповідь демонструє лише початкові уявлення аспіранта про предмет обговорення і низький рівень володіння науковою термінологією; аспірант не може навести доцільні приклади, відповіді інших не доповнює. |

Аспірант отримує **0 балів**, якщо був присутній на практичному занятті, але не взяв участь в обговоренні його питань, або не відвідав його. У випадку, якщо аспірант не відвідав принаймні одне практичне заняття, він допускається до заліку лише за умови його (їх) відпрацювання. **Самостійна позааудиторна робота** полягає у виконанні **завдання** до кожного практичного заняття і має на меті формування і розвиток умінь аспіранта у науковій комунікації. Виконані завдання демонструються аспірантами під час практичного заняття у процесі професійно орієнтованої рольової гри. Максимальна оцінка за виконання завдання – **5 балів**. За невиконання такого завдання аспірант отримує **0 балів**.

Критерії оцінювання самостійної позааудиторної роботи аспірантів

| | |
|----------------|---|
| 5 балів | Завдання виконано з повним дотриманням інструкції; ураховано вимоги до вибору форми комунікації; коректно визначено методи наукової комунікації. |
| 4 бали | Завдання виконано з повним дотриманням інструкції; ураховано вимоги до вибору форми комунікації; коректно визначено методи наукової комунікації; допущено одну помилку. |

| | |
|---------------|--|
| 3 бали | Завдання виконано з частковим дотриманням інструкції; ураховано вимоги до вибору форми комунікації; коректно визначено методи наукової комунікації; допущено одну помилку. |
| 2 бали | Завдання виконано з частковим дотриманням інструкції; частково ураховано вимоги до вибору форми комунікації; коректно визначено методи наукової комунікації; допущено більше однієї помилки. |
| 1 бал | Завдання виконано з частковим дотриманням інструкції; не ураховано вимоги до вибору форми комунікації; некоректно визначено методи наукової комунікації; допущена значна кількість помилок. |

У кінці вивчення дисципліни напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу аспіранта як середнє арифметичне поточних оцінок за ці види роботи (помножити на 10) з округленням до десятої частки, що є *рейтинговим балом* аспіранта за роботу протягом семестру (**максимум – 50 балів**).

- Орієнтовний графік оцінювання аспірантів денної форми навчання

| № | Назва теми | Види контролю |
|----------|---|--|
| 1 | Культура і мовленнєві акти як мінімальні одиниці іншомовного спілкування | Тестування письмове Демонстрація виконаних завдань трьох рівнів складності Демонстрація виконаних завдань |
| 2 | Специфіка механізмів міжособистісного сприймання в міжкультурному спілкуванні: ідентифікації, рефлексії і стереотипізації | Тестування письмове Демонстрація виконаних завдань трьох рівнів складності Демонстрація завдань |
| 3 | Можливості та шляхи розвитку специфічних особистісних якостей здобувачів вищої освіти | Тестування письмове Демонстрація виконаних завдань трьох рівнів складності Демонстрація виконаних завдань |
| 4 | Моделювання шляхів формування міжкультурної компетентності в начальних матеріалах (навчально-методичних комплексах / підручниках) для навчання іноземних мов і культур у ЗВО. | Тестування письмове Демонстрація виконаних завдань трьох рівнів складності Демонстрація виконаних завдань Демонстрація електронної презентації «Наукові дебати» |
| 5 | Модульна контрольна робота | Письмова МКР |

- Орієнтовний графік оцінювання аспірантів заочної форми навчання

| | | |
|---|----------------------------|--------------|
| 1 | Модульна контрольна робота | Письмова МКР |
|---|----------------------------|--------------|

7.3 Шкала відповідності оцінок

| | |
|----------------------|----------|
| Відмінно | 90 – 100 |
| Добре | 75 – 89 |
| Задовільно | 60 – 74 |
| Незадовільно | 0 – 59 |
| Зараховано | 60 – 100 |
| Не зараховано | 0 – 59 |

8. Програма навчальної дисципліни

8.1. Зміст навчальної дисципліни

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

«Основи теорії міжкультурної комунікації»

Тема 1. Проблеми міжкультурної наукової комунікації у соціально-філософському та етичному аспекті.

Суть, поняття та проблеми міжкультурної наукової комунікації у соціальному контексті, етика спілкування в культурному розмаїтті. Поняття «міжкультурна комунікація». Міжкультурна комунікація як наука. Сутність, об'єкт і предмет міжкультурної наукової комунікації. Основні засади міжкультурної наукової комунікації. Основні категорії міжкультурної наукової комунікації. Суть, структура, функції і моделі наукової міжкультурної комунікації.

Тема 2. Взаємозв'язок мови і культури.

Національно-культурний символ. Картина світу як віддзеркалення свідомості. Концептуальна картина світу. Чинники відмінностей між мовними і концептуальними картинами світу. Національно-етнічна свідомість. Менталітет. Функції, моделі та основні класифікації культур. Мовні картини світу. Типи культур.

Тема 3. Вербальне вираження національних особливостей.

Сутність вербальної комунікації. Культура і звуковий аспект мови. Культура і лексика, фразеологія. Семантична відмінність лексичних одиниць у різних мовах. Лексична конотація в мовних культурах. Значення і смисл слова крізь призму міжкультурної комунікації. Безеквівалентна лексика і фонові знання. Культура і граматики. Проблеми розуміння англійськомовних лексичних одиниць і граматичних структур з соціокультурною специфікою.

Тема 4. Невербальні вираження національних особливостей.

Сутність, основні види і функції невербальної комунікації. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації. Зовнішній вигляд і одяг. Мова тіла. Паралінгвістичні засоби комунікації. Проксеміка.

Тема 5. Культура і мовленнєві акти як мінімальні одиниці іншомовного спілкування.

Особливості розуміння вербалізованих мовленнєвих актів та фразеологічних одиниць англійської мови. Звертання та інші способи мовного вираження національної специфіки. Мова і дискурс. Соціокультурна специфіка наукових англійськомовних текстів у підручниках/НМК для закладів вищої освіти різного типу, труднощі їх адекватного розуміння та інтерпретації.

Змістовий модуль 2.

«Специфіка міжкультурної наукової комунікації у єдності її інформаційно комунікативної, інтерактивної і перцептивної сторін»

Тема 6. Моделювання інформаційно-комунікативного аспекту міжкультурної наукової комунікації.

Інтерактивний аспект міжкульту норми, моделі, сценарії і ритуали вербальної і невербальної поведінки представників англійськомовних і української культур. Проблеми розуміння і інтерпретації інтерактивного аспекту міжкультурної наукової комунікації. Стратегії і тактики міжкультурної наукової комунікації.

Тема 7. Перцептивний аспект міжкультурної наукової комунікації.

Явища етноцентризму і атрибуції. Механізми міжособистісного сприймання у міжкультурній науковій комунікації. Конфлікт «свого» і «чужого». Національно-етнічна свідомість. Авто- і гетеростереотипи, упередження та засоби їх «розмивання».

Тема 8. Специфіка механізмів міжособистісного сприймання в міжкультурному спілкуванні: ідентифікації, рефлексії і стереотипізації.

Національний стереотип. Національно-культурний символ і міжкультурна наукова комунікація. Національні цінності. Мінливість ціннісних концептів.

Тема 9. Міжкультурні непорозуміння і конфлікти.

Міжкультурні помилки, бар'єри і конфлікти у міжкультурному спілкуванні та культурно зумовлені стилі конфліктної поведінки і стратегії їх уникання, нейтралізації та подолання.

Змістовий модуль 3

«Методика формування іншомовної міжкультурної компетентності»

Тема 10. Іншомовна міжкультурна компетентність викладача ЗВО, її зміст і структура.

Цілі формування іншомовної міжкультурної компетентності в ЗВО. Міжкультурна чуттєвість і чутливість (сенсibilізація), структура міжкультурної комунікативної компетентності, здатність, вміння та навички. Аспект наукової міжкультурної комунікації в методиці формування іншомовної комунікативної компетентності.

Тема 11. Особливості і зміст когнітивного, процесуального і афективного компонентів іншомовної міжкультурної компетентності.

Компоненти іншомовної комунікативної компетентності в єдності когнітивного, процесуального та афективного аспектів. Когнітивний аспект міжкультурної компетентності. Роль сприйняття у формуванні міжкультурної компетентності. Характеристика та особливості процесуального аспекту міжкультурної компетентності.

Тема 12. Дидактичні (когнітивні) та експерієнтальні (активні) методи формування іншомовної міжкультурної компетентності.

Методи формування іншомовної комунікативної компетентності. Прийоми і засоби формування іншомовної міжкультурної компетентності студентів на заняттях з іноземних мов. Інтерактивні засоби формування іншомовної міжкультурної компетентності.

Тема 13. Можливості та шляхи розвитку специфічних особистісних якостей здобувачів вищої освіти.

Соціокультурна спостережливність і чутливість, уміння долати власний етноцентризм і нейтралізувати етноцентризм партнерів, розвиток толерантності і почуття емпатії.

Тема 14. Моделювання шляхів формування міжкультурної компетентності в початкових матеріалах (навчально-методичних комплексах / підручниках) для навчання іноземних мов і культур у ЗВО.

Шляхи, способи та прийоми моделювання. Критерії відбору навчального матеріалу для формування іншомовної міжкультурної компетентності, принципи організації навчального матеріалу. Контроль і оцінювання рівня сформованості іншомовної міжкультурної компетентності здобувачів вищої освіти.

Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

| № п/п | № і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання) | Кількість годин | | | | | | | |
|----------------------------|---|-----------------|--------------|---------------------------------------|----------------------|---------------|--------------|---------------------------------------|----------------------|
| | | Денна форма | | | | Вечірня форма | | | |
| | | Разом | у тому числі | | | Разом | у тому числі | | |
| | | | лекції | семінарські / практичні заняття | самостійна робота | | лекції | семінарські / практичні заняття | самостійна робота |
| <i>Модуль 1</i> | | | | | | | | | |
| <i>Змістовий модуль 1.</i> | | | | | | | | | |
| 1. | Тема 1. Проблеми міжкультурної наукової комунікації у соціально-філософському та етичному аспекті. | 4 | 2 | 0 | 2 | 6 | 2 | 0 | 4 |
| 2. | Тема 2 Взаємозв'язок мови і культури. | 4 | 2 | 0 | 2 | 4 | 0 | 0 | 4 |
| 3. | Тема 3 Вербальне вираження національних особливостей | 2 | 0 | 0 | 2 | 4 | 0 | 0 | 4 |
| 4. | Тема 4 Невербальні вираження національних особливостей | 2 | 0 | 0 | 2 | 6 | 0 | 0 | 6 |
| 5. | Тема 5. Культура і мовленнєві акти як мінімальні одиниці іншомовного спілкування | 6 | 2 | 2 | 2 | 6 | 0 | 0 | 6 |
| <i>Змістовий модуль 2.</i> | | | | | | | | | |
| 6. | Тема 6. Моделювання інформаційно-комунікативного аспекту міжкультурної наукової комунікації | 6 | 2 | 0 | 4 | 6 | 2 | 0 | 4 |
| 7. | Тема 7. Перцептивний аспект міжкультурної наукової комунікації. | 6 | 2 | 0 | 4 | 6 | 0 | 0 | 6 |
| 8. | Тема 8. Специфіка механізмів міжособистісного сприймання в міжкультурному спілкуванні: ідентифікації, рефлексії і стереотипізації | 8 | 2 | 2 | 4 | 6 | 0 | 0 | 6 |
| 9. | Тема 9. Міжкультурні непорозуміння і | 16 | 2 | 0 | 4 | 6 | 0 | 0 | 6 |

| | конфлікти. | | | | | | | | |
|----------------------------|--|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|----------|----------|-----------|
| <i>Змістовний модуль 3</i> | | | | | | | | | |
| 10. | Теми 10. Іншомовна міжкультурна компетентність викладача ЗВО, її зміст і структура | 6 | 2 | 0 | 4 | 6 | 2 | 0 | 4 |
| 11. | Особливості і зміст когнітивного, процесуального і афективного компонентів іншомовної міжкультурної компетентності. | 6 | 2 | 0 | 4 | 6 | 0 | 0 | 6 |
| 12. | Дидактичні (когнітивні) та експериментальні (активні) методи формування іншомовної міжкультурної компетентності. | 8 | 2 | 0 | 6 | 6 | 0 | 0 | 6 |
| 13. | Можливості та шляхи розвитку специфічних особистісних якостей здобувачів вищої освіти | 8 | 0 | 2 | 6 | 6 | 0 | 0 | 6 |
| 14. | Моделювання шляхів формування міжкультурної компетентності в початкових матеріалах (навчально-методичних комплексах / підручниках) для навчання іноземних мов і культур у ЗВО. | 8 | 0 | 2 | 6 | 8 | 0 | 2 | 6 |
| 15. | МКР | 10 | 0 | 2 | 8 | 8 | 0 | 2 | 6 |
| | Усього годин | 90 | 20 | 10 | 60 | 90 | 6 | 4 | 80 |

9. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Бацевич, Ф. (2007). *Словник термінів міжкультурної комунікації*. К. : Довіра. 205.
2. Бистрицький, Є., Пролеєв, С., Зимовець, Р. (2020). *Комунікація і культура в глобальному світі*. К. : Дух і Літера. 416.
3. Іваненко, С. М. (2011) *Інтеркультурна стилістика німецької та української мов. Курс лекцій (нім. мовою)*.– К.: Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. 174.
4. Мальцева, К. С. (2002). *Міжкультурні непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу*: Дис. канд. філос. наук/ Національний університет «Києво-Могилянська академія». К. 272 с.
5. Манакін, В. М. (2012). *Мова і міжкультурна комунікація*. К.: ЦУЛ, 288.
6. Ніколаєва С. Ю., Черниш, В. В. (2022). Навчання молодих науковців написання тез виступів на конференціях. *Іноземні мови*. 1. 3 – 8. Режим доступу: <http://fl.knlu.edu.ua/issue/view/15454>

7. Черниш, В. В. (2013). *Методика формування у майбутніх учителів професійно орієнтованої англомовної компетенції в говорінні*. – К.: Ленвіт. 396.

8. Черниш, В. В., Николаєва, С. Ю. (2023). Зміст навчання майбутніх учителів професійно орієнтованого усномовленнєвого спілкування в аспекті міжкультурної комунікації. *Іноземні мови*. 1. 3 – 8.

9. Николаєва, С. Ю., Черниш, В. В., Дьячкова, Я. О. (2024). Структура компетентності в академічній доброчесності здобувачів вищої освіти. *Іноземні мови*. 1. 3 – 11. <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.1.298894>

10. Bihych, O., Okopna, Y., Shcherbyna, M., Zuienko, N., Chernysh, V., & Kuksa, B. (2022). Development of Professionally Oriented Intercultural Competence of Future Tourism Experts in the Conditions of Post-Industrial Postmodern Society. *Postmodern Openings*. 13(4), 389-401. <https://doi.org/10.18662/po/13.4/524>
https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/issue/view/13-4_2022

11. Dignen, Bob (2011). *Communicating Across Cultures*. Cambridge: Cambridge University Press.

12. Martin, Judith, Nakayama, Thomas (2017). *Intercultural Communication in Context*. N.Y.: McGraw Hill. 576.

13. Chamberlan, James (2009). *50 Ways to Improve Your Intercultural Skills*. N.Y.: National Geographic Learning. 176 p.

14. *The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. (2018). Companion Volume with New Descriptors. Education Department, Council of Europe, 235 p.

15. Chernysh, V. (2018). Competence-based approach to the development of professionally oriented competence of foreign languages teacher-trainees in the intercultural context. Chapter of the monograph. *Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine*: monograph. Riga: SIA Izdevnieciba Baltija Publishing. 559 – 583.

16. Chernysh, V, Vaseiko, Y., Kaplinskiy, V., Tkachenko, L., Bereziuk, J. (2020). Modern Methods of Training Foreign Language Teachers. *International Journal of Higher Education*. – Vol.9, No 7 (Special Issue), August DOI: <https://doi.org/10.5430/ijhe.v9n7p332><http://www.sciedupress.com/journal/index.php/ijhe/article/view/18616>

17. Chernysh, V., Zadorina, O., Melnyk, K., Khromova, I., Danyliuk, M. (2020). Development of professional competence of present and future teachers under the conditions of transformational processes in education. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, Volume 11, Issue 1, Pages 56-67 10.47750/jett.2020.11.01.006 ISSN 1989 - 9572 https://jett.labosfor.com/index.php/jett/article_3998.html

18. Chernysh, V., Dzhochka, I., Marieiev, D., Kuzebna, V., Shkvorchenko, N. (2021). Formation of communicative professionally oriented competence of future philologists. *Applied Linguistics Research Journal*. 5(1): 185-194 <http://www.alrjournal.com/jvi.aspx?un=ALRJ-44711&volume=#> https://jag.journalagent.com/alrj/pdfs/ALRJ-44711-ORIGINAL_RESEARCH-CHERNYSH.pdf DOI: [10.14744/alrj.2020.44711](https://doi.org/10.14744/alrj.2020.44711) E-ISSN 2651-2629.

19. Nikolaeva S., Chernysh V. (2021). Training future doctors of philosophy writing a scientific article. *Theoretical foundations of pedagogy and education. collective monograph*. International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch. 696 – 705. URL: <https://isg-konf.com/theoretical-foundations-of-pedagogy-and-education/>

20. Nikolaeva, Sofiya–, Chernysh, Valentyna , Diachkova, Yana. (2023). Formation of intercultural language competence: publication of the research results. *Modern teaching methods in pedagogy and philology: collective monograph*. International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch. 580. Available at : DOI – 10.46299/ISG.2023.MONO.PED.1 URL: <https://isg-konf.com/modern-teaching-methods-in-pedagogy-and-philology/>.

21. Nikolaeva, Sofiya-, Chernysh, Valentyna , Diachkova, Yana, Synekop, O. Approaches to development of intercultural communicative competence: status quo and glance at the future. *Theories of pedagogy and the development of philological sciences*: collective monograph. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch. 51-66. DOI – 10.46299/ISG.2023.MONO.PED.4 URL: <https://isg-konf.com/theories-of-pedagogy-and-the-development-of-philological-sciences/>.

22. Nikolaeva, S., Chernysh, V., Boiko, H., Galynska, O. (2023). Business simulation games in developing pre-service restaurant managers' speech interaction competence using GPTChat. *Advanced Education.*, 22, 27-37. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.276166>

23. Chernysh, Valentyna, Melnyk, Alla, Konotop, Olena, Matkovska, Nataliia. (2023). Integration of the Latest Information and Communication Technologies into Pedagogical Practice: Impact Analysis, Effectiveness and Challenges on the way to Sustainable Implementation in Higher Education. *Cadernos de Educação Tecnologia e Sociedade*. 16(1):163-172. DOI: [10.14571/brajets.v16.n1.163-172](https://doi.org/10.14571/brajets.v16.n1.163-172)

24. Chernysh, V., Rubtsova, S., Nykonenko, N., Matkovska, N., Melnyk, K. (2023). Rationale for a Conceptual Model of Teaching English for Special Purposes. *Journal of Language Teaching and Research*. 14. 4. 893-902. <https://jltr.academypublication.com/index.php/jltr/issue/view/491>

Додаткова:

1. Бацевич, Ф. С. (2009). *Основи комунікативної лінгвістики*. К.: Видавничий центр «Академія». 376.

2. Галицька, М. М. (2014). Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. *Освітологічний дискурс*. 2 (6). С. 23 – 32.

3. Горбач, Н. В. (2018). *Міжкультурна комунікація*. Навчально-методичний посібник. Запоріжжя : ЗНУ. 72 с.

4. Євдокимова, В. В. (2018). Міжкультурна комунікація у соціальній роботі. К.: Вид-во Університет «Україна». 191.

5. Компанієць, Л. Г. (2020). *Intercultural business communication: ethical aspect* (Міжкультурна ділова комунікація: етичний аспект). – Запоріжжя: ЗНУ. 123 с.

6. Котовська, М. В. Збереження етичних цінностей і норм в контексті проведення наукових досліджень [Електронний ресурс].

7. Режим доступу: <http://intkonf.org/kand-istor-nauk-dotsent-slobodiska-oa-kotovska-mv-gudz-no-zberezheniya-etichnih-tsinnostey-i-norm-v-konteksti-provedennya-naukovih-doslidzhen/>

8. Меєр, Е. (2020). *Культурна карта. Бар'єри міжкультурного спілкування в бізнесі*. – К.: Наш Формат. 25 - 48.

9. Яхонтова, Т. В. (2015). Сучасна наукова комунікація: жанрові інновації . *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 14. 232 – 234. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2015_14_65

10. Черниш, В. В., Лісова, А. Г. (2022). Потенційні можливості використання автентичних фільмів для формування лінгвосоціокультурної компетентності в аудіюванні. *Матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції «Україна у транскультурному й мультикультурному світі»*, 25 травня 2022 року. К.: Видавничий центр КНЛУ. 421 – 422.

11. Chernysh., V. (2019). Roles of learning and communicative strategies in foreign languages teacher trainees education. *Scientific achievements of modern society// Abstracts of II International Scientific and Practical Conference Liverpool*, United Kingdom, 9 – 11 October 2019. – Liverpool : Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom.178 – 187. <http://sci-conf.com.ua>

12. Chernysh, V. (2013). Types of Spoken Tests for Assessing the Level of Professionally Oriented Competence in Speaking of the English Language Trainee Teachers. *Středoevropský Věstník pro vědu a výzkum. Central European Journal for Science and Research*. – Praha : Publishing house Education and Science. Nr 2 (2). P. 47 – 55.

13. Chernysh, V. (2013). Ways of Formation of Professionally Oriented Competence in Speaking to the English Language Trainee Teachers. *Nauka I Studia. Pedagogiczne nauki*. Przemysł: Nauka I studia. 38 (106). 5 – 13.

14. 12. Nikolaeva, S., Chernysh, V., Diachkova, Ya. (2024). The higher education applicants' academic integrity: test structure. *Modern Technologies and processes of implementation of new methods*. International Science Group. 229-236. ISBN 979-8-89292-746-8. <https://DOI: 10.46299/ISG.2024.1.5>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронна бібліотека України. Наука і освіта [Електронний ресурс].
Режим доступу: <https://uateka.com/uk/article/science>
2. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/resursi-i-fondi/elektronni-resursy/>
3. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет» [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>
4. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» [Електронний ресурс].
Режим доступу: <https://library.ukma.edu.ua/>
5. Наукова комунікація в цифрову епоху [Електронний ресурс].
Режим доступу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UKMA+SCDA101+2020_T1/about
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. –
Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. <http://www.aber.ac.uk/media/Functions/mcs/html> – один із найбільш повних ресурсів із теорії комунікації;
8. <http://www.Library/thinkquest.org/26451/newmenu/html> - Welcome to the Evolution of Communication – інформація про історію комунікативних систем (від доісторичних наскельних написів до радіо і телебачення).
9. <http://cios.org/www/comweb.htm> – 20 000 сторінок текстів у галузі комунікації та журналістики;
10. <http://ukanaix.cccc.ukans.edu/-sypherh/bc/> – курс із теорії комунікації університету штату Канзас (США);
11. <http://www.smartbiz.com/sbs/cats/comm.html> – інформація з бізнес-комунікації, ділового листування, презентацій, офісної роботи тощо;
12. <http://www.tolerance.ru> – сайт, присвячений проблемам толерантності й екстремізму; текст декларації принципів толерантності, затвердженої резолюцією 5.61 Генеральної конференції ЮНЕСКО від 16 листопада 1995, та інших документів ООН, спрямованих на забезпечення прав людини.